

Avrupa Birliđi tarafından
finanse edilmektedir

Birlikte 2 Programı Deprem Sonrası Dayanışma Toplantısı 1 Mart 2023

“yeniden
yan yana ve
inadına”

BİRLİKTE

STGM Kurumsal Destek Programı

“birlikte deđiřtirelim”

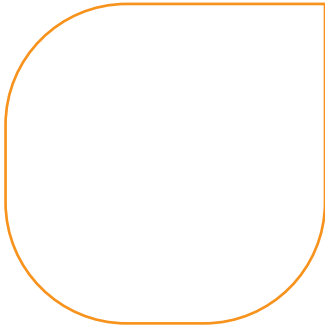

Birlikte Programı'nın ilk toplantısı, yaşadığımız depremlerin ardından, olağan program akışı yerine, 1 Mart 2023 tarihinde 13:30-16:00 saatleri arasında çevrimiçi olarak yapıldı. Bu dönemki Program katılımcısı 25 örgütten toplam 55 temsilci bu ilk buluşmada yer aldı.

Toplantı, bu dönem Program kapsamında örgütlerin bilgi ve deneyim paylaşarak birbirlerinden öğrenmeleri için oluşturulan Birlikte öğrenme topluluğunun ilk etkinliği olarak gerçekleşti.

Toplantının ilk oturumunda bölgede yapılan çalışmalar ve ihtiyaçlar dinlenirken, ikinci oturumda bundan sonraki süreçte deprem bölgesi ile dayanışma olanakları ve yolları ele alındı.

Deprem bölgesinde gözlemlenen öncelikli ihtiyaçlar ve yapılan çalışmalar

Program katılımcısı altı örgüt Diyarbakır, Hatay-Antakya ve Adana gibi depremde etkilenen coğrafyada faaliyetlerini sürdürüyor. Bu örgütlerin üyeleri arasında yakınlarını, evlerini ve ofislerini kaybedenler bulunuyor. Buna rağmen, özellikle Diyarbakır'daki örgütler hızlı bir şekilde harekete geçip ilk günden itibaren acil insani yardım çalışmalarına destek olduklarını ifade ettiler. Örgütler aynı zamanda kendi faaliyet alanlarındaki çalışmalarını da sürdürmeye çalışıyor.

Diyarbakır, depremde etkilenenler arasında hızlı harekete geçen illerden birisiydi. Diyarbakır'daki sivil toplum örgütlenmesinin güçlü oluşunun ve Elazığ depreminden sonra taslak çalışmasına başlanan kriz koordinasyon belgesinin, tamamlanma ve güncellenme ihtiyacına rağmen, örgütlerin hızlı koordinasyonunda yardımcı olduğu belirtildi. Bu belgenin hazırlanmasında, uygulayıcıların da krizden etkileneceğinin öngörülemediğinin altı çizildi. Koordinasyonda görev alan kişiler, depremin ilk gününden itibaren kendi yaslarını tutamadan ve dinlenmeden çalışmaya sürdürüyor.

Bölgede çocuk, kadın ve LGBTİ++ dayanışma ağları kuruldu. Bu ağlar gönüllü desteklerle geçici barınma bölgelerindeki ihtiyaçları tespit edip karşılamaya çalışıyor. Çocuklar için oyun çadırları, kadınlar için birlikte zaman geçirebilecekleri çamaşırvane ve tandır çadırları kurulma çalışmaları devam ediyor. Diyarbakır'da uygulanan bu modellerin, gönüllü ekiplerle sivil örgütlenmenin zayıf olduğu Adıyaman ve Kahramanmaraş'a da taşınabilmesi için çalışmalar yapılıyor.

Buluşmaya katılan örgüt temsilcileri, depremde etkilenen diğer bir il olan Hatay'da, yıkımın boyutlarının çok büyük olduğunu ve afete hazırlıksız yakalandıklarını ifade ettiler. Hatay'ın yeniden inşasında çok kültürlü yapısının korunmasının özel önem taşıdığını vurguladılar.

Bölgedeki göçmenler, LGBTİ+'lar, HIV pozitif kişiler, seks işçileri hizmetlere erişim ve ayrımcılığa uğrama konusunda her zamankinden daha yüksek risk taşıyorlar. Afetten etkilenen bu gruplar için koruma kapsamında GBV vaka yönetimi, PSS destek, hukuki danışmanlıklar ile ayni ve nakdi destekler sunuluyor. Bölgedeki danışanların HIV ilacına erişimi noktasındaki sorunlarının çözüldüğü bilgisi verildi.

Çadır kentlerde çok az mülteci aile olduğu gözlemleniyor. Bölgede mültecilere yönelik ayrımcılığın artmasından endişe ediliyor. Geçici barınma alanlarında, mülteci kadın ve çocuklarla yerel halkın birlikte vakit geçirmesi için alanlar ve etkinliklerin planlanmasına ihtiyaç olduğu belirtildi.

Kurulan ve kurulacak olan geçici barınma alanlarında sivil toplum örgütlerinin çalışmalarına kısmen izin verilmekte. Yakın zamanda tüm sivil toplum faaliyetlerinin izne bağlı olarak sürdürülmesi bekleniyor. Dolayısıyla bölgedeki örgütler gerekli izinler için ilgili kurumlarla iletişime geçmeye başladıklarını aktardı.

Alanlardaki örgütler geçici barınma alanları dışında köylerde yaşayan nüfusa da dikkat çektiler. Deprem sonrasında köylerdeki akrabaların yanına yerleşenlerin

sayısının arttığını anlattılar. Dolayısıyla bu bölgelerdeki insanların da ihtiyaçlarının yakın şekilde takip edilmesi, hizmetlere erişiminin sağlanması ve hak ihlallerinin izlenmesi ihtiyaçlarına vurgu yapıldı.

Yine görece daha az görünür olan sorun alanları olan, deprem felaketi sonrası yağma iddiası ile gözaltına alınma aşamasında işkence ve kötü muamele vakalarının araştırılması, bölgedeki cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri ile ilgili tespit ve raporlama çalışmalarının da gerekliliği vurgulandı. Bundan sonraki süreçte depremden etkilenenlerin hukuki mekanizmalara erişiminin sağlanması ve izlenmesi, bölgedeki hak ihlallerinin izlenmesi ve raporlanması gerekliliği toplantıya katılan örgüt temsilcilerinin çoğu tarafından genel bir ihtiyaç olarak yinelendi ve altı çizildi.

Depremlerin ardından öncelikli olarak belirlenen ihtiyaçlar konusunda hangi dayanışma hatları ön plana çıkıyor? Bu alanlarda Birlikte Katılımcısı Örgütler neler yapıyor?

Hak ihlallerini izleme ve hukuki süreçler

- Rengarenk Umutlar Derneği, geçici barınma alanlarını çocuk hakları odağında izliyor ve çocuklara yönelik psiko-sosyal destekler sunuyor.
- Göç ve İnsani Yardım Vakfı, kadın, çocuk ve mültecilere yönelik destekler sağlıyor. Kayıp çocuklar ve şiddet başvuruları için iki ayrı acil destek hattı kurdu.
- Adil Yargılanma Hakkına Erişim Derneği, deprem sonrası yağma iddiası ile gözaltına alınma aşamasında işkence ve kötü muamele vakalarını araştırma ve inceleme, dava izleme süreçlerine katılma deprem bölgelerindeki cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri ile ilgili izleme ve raporlama çalışmaları ve avukat ve vatandaşların adalete erişimi ve yargı mekanizmasında yaşanan aksaklıklar ile ilgili çalışmalar planlıyor.
- Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği, bölgedeki hapisaneleri izliyor. Derneğin gönüllü avukatları cezaevlerinde hükümlülerle ziyaretler gerçekleştiriyorlar. Talep olması halinde avukat desteği sunmaya hazırlar. Afetler ve hapisanelerle ilgili yönetmelik ve kanunları toparlayıp yaygınlaştırdılar. Hükümlülerin aileleriyle irtibat halindeler. Bölge hapisanesindeki çocukları ayrıca izliyorlar.

- Eşit Haklar için İzleme Derneği, deprem nedeniyle şehirlerinden ayrılıp Ege bölgesine gelenlerle ilgili veri topluyor. Konuyla ilgili ayrımcılık raporu hazırlayacaklar. Depremden etkilenen kişilerin barınma, temel ihtiyaçlarına erişim konularında başvuru almaya başladılar. Bu başvuruları Türkiye İnsan Hakları Kurumu ve Kamu Denetçiliği Kurumu gibi ulusal insan hakları mekanizmalarına taşımaya hazırlanıyorlar.
- Sivil Alan Araştırmaları Derneği, üniversite öğrencilerinin deprem sonrası eğitim hakkıyla ilgili karşılaştıkları ihlaller konusunda hukuki destek veriyor. Uzaktan eğitim, KYK yurtlarının boşaltılmasıyla ilgili dava süreçlerinde de destek veriyor.

Dayanışma ağları

- Pozitif Yaşam Derneği ve Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği, bölgedeki ve bölgeden göçen HIV pozitif kişilere, LGBTİ+lara ve seks işçilerine hukuki destek, aynı yardımlar, ilaca erişim desteği sağlıyor.
- Ali İsmail Korkmaz Vakfı, bölgedeki gençlere eğitim bursu desteği çalışmalarına başladı. Hatay'ın yeniden inşa sürecine yönelik yerel ve ulusal STÖ'lerin de yer alacağı bir ağ/topluluk kurmayı planlıyor.
- Sosyal Politika, Cinsiyet Kimliği, Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği, depremden etkilenen LGBTİ+lara psikolojik destek sağlayacak.
- Çiğdemim Derneği, depremden etkilenen üniversite öğrencilerine burs desteği sunuyor, lise öğrencilerinin eğitim ihtiyaçlarını karşılıyor.
- Uluslararası Çocuk Merkezi, Çocuğa karşı Şiddeti Önleme Ortaklık Ağı ile birlikte deprem bölgesinde çalışan bütün kurumlar için çocuk güvenliği ve çocuk koruma konularına dair bilgi notları hazırladı ve yayınladı.
- Şiddetsizlik Merkezi, deprem bölgesindeki hak örgütlerinin dayanıklılığını arttıracak bir çalışma planlıyor.
- Buğday Derneği, afet sonrası gıdaya adil ve sürdürülebilir erişim ile kalıcı sürdürülebilir sistemler ve ağlar oluşturma üzerine fikirler geliştiriyor. Yeniden inşa sürecinin ekolojik odaklı olmasına nasıl katkıda bulunulabileceği konularına kafa yoruyor.

İletişim

- Deprem bölgesinden hızlı ve doğru haber almak, dayanışmayı görünür kılmak, bölgedeki örgütler ve çalışmalarla koordineli hareket etmek için güçlü bir iletişim ihtiyacı var. STGM, afet bölgesindeki acil insani yardım çalışması yürüten örgütler arasındaki iletişim ve işbirliğine destek oluyor. Birlikte katılımcıları arasındaki iletişimi kolaylaştırmak ve dayanışmayı çoğaltmak için program kapsamında Birlikte Ağı faaliyetleriyle ve oluşturulacak dijital platform olan Birlikte HUB'ı üzerinden gerekli destekleri sağlamaya çalışacak.

- Altyazı Sinema Derneği, Altyazı Fasikül ve Altyazı Sinema Dergisi'nin sosyal medya profillerini depremle ilgili STÖ çağrıları, duyuruları ve raporlarını yaygınlaştırmak için kullanıyor. Ayrıca görselleştirme, kurgu, arşiv konusunda bölgedeki sivil toplum örgütlerine destek olabilir, birikimini bu kurumlarla paylaşabilir.
- Diyarbakır Toplumsal Araştırmalar Derneği, dayanışmanın görünür olması için çalışmalar planlıyor.
- Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı, deprem bölgesindeki insani yardım çalışmalarının organizasyonuna, iletişim/koordinasyon ağıyla destek oluyor.

Depremin tüm yıkıcı etkilerine rağmen, kutuplaşmanın çok yükseldiği bu yakın dönemde, dayanışma umut veriyor ve iyileştiriyor. O yüzden dayanışmanın görünür olmasına, devamlı olmasına ihtiyaç var. Etkileri ve sonuçları, ancak dayanışma ağları ile sağaltılabilecek bir süreçten geçiyoruz. Dolayısıyla her kanaldan bu dayanışmayı büyötmeye ihtiyacımız var.

Biz de STGM olarak, bu dayanışmayı büyötmek için çalışmaya devam ediyoruz. Depremlerin hemen ardından, afete yönelik çalışan kişi ve kurumlar karşı karşıya kaldığı sorunlara ve en acil ihtiyaçlarına (yardım toplama, yardım dağıtmada yaşanan zorluklar gibi) yönelik hukuki ve teknik destekler sağlamaya başladık. Ayrıca bu örgütlerin yeniden ayağa kaldırılmalarına yönelik mali ve teknik destekler içeren bir programın hayata geçmesi için çalışıyoruz. Birlikte Programı kapsamında da öğrenme topluluğumuzun etkinlikleri aracılığıyla bu dayanışma hatlarına odaklı işbirlikleri geliştirmeye ve deprem bölgesindeki örgütlerimizle dayanışmaya devam edeceğiz.